

2020. AUGUSZTUS 5. SZERDA 05:55 2020. 08. 05. 09:59 **Tervet dolgoztak ki Magyarország népesedési helyzetének javítására**

Csekő Imre Megállítható-e a magyarság lélekszámának fogyása? Erre a kérdésre keresi a választ a Jövőnk a gyermek című tanulmánykötet, amely az Összefogás a Gyermekek és Családbarát Magyarorszáért Szakértői Műhely munkájából született meg. A könyv átfogó elemzést ad hazánk demográfiai kilátásairól, és számos újító ötletet tartalmaz a negatív népesedési kilátások javítására. Számos diszciplína szakértőinek javaslatai a nyugdíjpolitikától az oktatási és lakhatási kérdéseken át egészen a foglalkoztatáspolitikai kérdésekig mutatják be, milyen elképzelések és törekvések léteznek a születésszám növelésére.

„A gyermekvállalási hajlandóság javulása nélkül Magyarországon nincs derűs jövő” – fogalmaz Kovács Árpád, a Költségvetési Tanács elnöke a Jövőnk a gyermek című tanulmánykötethez írt ajánlásában. A népességgyarapodás társadalmi programjához adalékokat szolgáltatni hivatott könyv anyagában az Összefogás a Gyermekek és Családbarát Magyarorszáért Szakértői Műhely több mint kétszáz szakértőjének mintegy hároméves munkája csapódik le, akik nem kisebb feladatra vállalkoztak, mint hogy tervet dolgozzanak ki Magyarország népesedési helyzetének javítására.

Ötmillióan lehetünk

A probléma léptéke nem csekély: egyes számítások szerint 2100-ra ötmillió körülire csökkenhet hazánk népessége, feltéve, hogy nem történik jelentős változás a gyermekvállalás mértékében és a bevándorlási egyensúly is változatlan marad.

A jelenlegi 1,5 körüli termékenységi ráta fenntartása „olyan demográfiai következményekkel járna, melyek elfogadhatatlannak tekinthetők” – állapítja meg Demény Pál világhírű demográfus is a kötetben szereplő írásában. Ezért, mint Kovács Árpád összefoglalja, a kötet szerzőinek törekvése mögött a nemes értékvállalás mellett igencsak racionális, érdekközpontú gondolat is meghúzódik. A problémát pedig csak tovább árnyalja, hogy amint Bagdy Emőke írja: „A népesedéspolitika nem csupán létszámnövelési, mennyiségi kérdés, hanem az emberi minőség következményével jár együtt, hogy a vágyott, a megszülető és a családban felnevelkedő gyermekekből egészséges és boldog felnőtt válhassék.”

A kötet összeállítói kiemelik, a népesedési probléma gyökerei meglátásuk szerint két tényezőcsoportra vezethetők vissza. Az 1950-es évektől megvalósított női munkavállalás kiterjesztésére, valamint a jövő generáció felnevelési költségeinek túlzott mértékű családokra

való terhelésére.

Ratkó-unokák

A Jövőnk a gyermek tanulmánykötet szerzőgárdája rendkívüli alapossággal, több szempontból vizsgálva járja körül hazánk demográfiai problémáit. A makrogazdasági, adópolitikai, társadalombiztosítási, államháztartási, foglalkoztatáspolitikai, lakáspolitikai, monetáris politikai mellett a településpolitikával vagy a migráció kérdéskörével foglalkozó megközelítéseket is találni a gyűjteményben.

A szerzők az időtényezőre különös hangsúlyt helyeztek, kiemelve a még pár évig szülőképes korban lévő utolsó nagyobb lélekszámú generáció, a ma 35-45 éves, úgynevezett Ratkó-unokák gyermekvállalása segítése fontosságát. Jelentős demográfiai tartalékot rejt ez a korosztály, ugyanis egy, a Nézőpont Intézet közreműködésével 2017-ben készített kutatás adatai szerint, mintegy 25 százalékuk – ami közel négyszázezer embert jelent – szeretne még egy gyermeket vállalni.

Lényeges elvárás az is, hogy a vágyott kicsikből egészséges és boldog felnőttek legyenek
Fotó: Havran Zoltán

Az Összefogás a Gyermek- és Családbarát Magyarorszáért Szakértői Műhely munkatársai sokrétű javaslataikat kronológiai szempontok szerint rendezve foglalták össze. Ütemtervük első szakaszában család- és közösségfejlesztő minisztérium felállítása, a Hivatásos szülők életpályamodell bevezetése, és országos, illetve helyi szintű demográfiai stratégiák kidolgozása szerepel. Középtávon többek között nemzeti lakásprogram elindítását, gyermekek vállalása esetén járó nyugdíj-kiegészítést, szülőkötvények kibocsátását és új adóösztönzők bevezetését javasolják a döntéshozóknak. A hosszú távon megvalósítható tervek között pedig olyan javaslatok szerepelnek, mint a az iskola működésének átalakítása vagy a tb-finanszírozás reformja.

A kötet talán leginkább hangsúlyozott, a szerkesztők által azonnal megvalósíthatónak ítélt és gyors bevezetésre ajánlott javaslata a Hivatásos szülők életpályamodell (Hiszük), ami elsősorban azok ösztönzését szolgálja, akiket karrierjük építésénél jobban motivál a családjukkal való törődés. A javaslat lényege, hogy a hivatásos szülők harmadik vagy több gyermek vállalásáért cserébe méltányos jövedelemre lennének jogosultak. Ezt a lehetőséget azonban egy megfelelő képzési és felkészítési folyamat után biztosítanák csak számukra.

Először együtt az új család. Szakértők további ösztönző eszközöket javasolnak a népességfogyás megállítására

Fotó: MTI Fotó: Kovács Attila

Méltányos javadalmazás

A Hiszük életpályamodell ugyanakkor számos problémát is fölvet, amelyeket a kötetben szereplő, tanulmányozásra felkért szaktekintélyek is megemlítenek. Demény Pál demográfusprofesszor megemlíti, hogy az életpályamodellben résztvevő nők száma a szülőképes és dolgozó nők számához viszonyítva minden bizonnyal alacsony volna. „A magas női foglalkoztatottsági arány modern államokban általános és általánosan elfogadott jelenség” – írja a szakértő, aki szerint ez a képlet a következő évtizedekben aligha fog változni. Ezért Demény Pál értékelése szerint nem várható hirtelen baby boom-szerű eredmény az elképzeléstől, mivel abban minden bizonnyal túl kevés nő venne részt. A Hiszük életpályamoddellel szemben Demény Pál inkább a teljes támogatottságú anyaság bevezetését tartaná kívánatosnak.

Ez utóbbi elképzelés szerint a négy vagy több kiskorú gyermeket nevelő anyáknak alanyi jogon járna egy méltányos javadalmazás, és annyiban különbözik a Hiszük életpályamodellétől, hogy csak a már valóban megszületett negyedik gyermek után járna.

A Hiszük életpályamodell szorgalmazása mellett számos egyéb, megfontolásra érdemes javaslat is szerepel a Jövőnk a gyermek tanulmánykötetben. Közülük külön említésre érdemes a választójog kiskorúakra való kiterjesztésének ötlete, amit a gyermekek nagykorúvá válásáig az anyjuk, vagy indokolt esetben nevelőjük gyakorolna. Emellett szerepel a kötetben az öregkori anyagi biztonságot a sikeresen felnevelt gyermekek számával összekötő nyugdíjreform ötlete is.